

Physcia pulverulenta (SCHREB.) FRIES. — *Parmelia pulverulenta* HAZSL. Magy. zuzmófl. 1884, p. 70.

Korhadt fakereszteken a temetőben.

Physcia obscura FRIES. — *Parmelia obscura* HAZSL. Magy. zuzmófl. 1884, p. 71.

Korhadt fakereszteken a temetőben, *Robinia* kérgén a szőlőkislaki országúton. *Quercus* kérgén a Kishegyen.

Anaptychia ciliaris (L.) KRIB. — HAZSL. Magy. zuzmófl. 1884, p. 51.

Korhadt fakereszteken a temetőben, *Robinia* kérgén a szőlőkislaki országúton, *Crataegus* és *Quercus* ágain a Kishegyen.

A *Botrychium Lunaria* (L.) Sw. pestvármegyei előfordulása.

Über das Vorkommen von *Botrychium Lunaria* (L.) Sw. im Pester Komitee.

Közli: { Zsák Zoltán (Budapest).
Von: }

A Kir. magyar Természet-tudományi Társulat növény-tani szakosztályának 1913. évi június hó 4.-én tartott ülésén DR. MÁGOCZY-DIETZ egyet. tanár úr felhívta a szaktársak figyelmét egy érdekes adatra, mint olyanra, amelynek megerősítése kívánatos volna. Ugyanis a gyógyszerészhallgatók herbariumának átnézésekor BOCSOR SÁNDOR gyűjteményében *Botrychium Lunaria* került szeméi elé, még pedig az Alföldről, a Kiskúnhalas mellett levő fehér-tói erdőből gyűjtve, tehát Pest-vármegye területéről. LENGYEL G. és MOESZ G. az adat helyességét valószínűnek tartják hozzászólásukban, de megerősítéséről mai napig sem tudunk. Megkerült azonban a *Botrychium* Pest-vármegyének egy másik pontjáról, a már Dunántúlra eső északnyugati szögletből.

Gelegentlich der am 4. Juni 1913 abgehaltenen Sitzung der bot. Sektion der kön. ung. naturwiss. Gesellschaft hat Prof. DR. MÁGOCZY-DIETZ die Aufmerksamkeit unserer Fachgenossen auf einen interessanten Fund gelenkt, dessen Bestätigung er als wünschenswert bezeichnet hat. Gelegentlich der Revision der von den Hörern des pharmaceutischen Kurses angelegten Herbarien stiess er nämlich in der Sammlung ALEX. BOCSOR'S auf ein Exemplar von *Botrychium Lunaria*, welches der gen. Hörer im ungarischen Tieflande, u. zw. im Fehértóer Walde nächst Kiskúnhalas (Komit. Pest) gesammelt hatte. Im Laufe der Debatte hielten G. LENGYEL und G. MOESZ das Vorkommen dieses Farnes im Tieflande für wahrscheinlich, doch haben wir bis heute nichts

Folyó évi, április hó 30.-án DR. DEGEN ÁRPÁD úr vezetése alatt kirándultunk¹⁾ a különösen a *Linum dolomiticum* BORB.-ról nevezetes Kis- és Nagy-Szénás hegyek Pilisszentivánra néző lejtőire. Útirányunkat az ú. n. Egyeskö-nek vettük. Már meszsziról feltűntek a *Genista pilosa* L., *Linum dolomiticum* BORB., *Helianthemum canum* (L.) BAUMG. és *Coronilla vaginalis* LAM. dúsan virágzó sárga szőnyegek. Ebben a környezetben, az Egyeskövet övező kisebb sziklatömbökön bukkantunk rá a *Botrychium Lunariá*-ra. Nagyon ritka, csak szálanként fordul elő itt-ott. Mindössze két példányt szedtünk; az első szál megtalálásának érdeme DR. ANDRASOVSKY-t illeti. Sajnos, időnk ki volt számítva s így nem fordíthattunk nagyobb gondot a keresésre. Néhány nappal később ugyanerre a helyre visszatérve még 8 darabot találtam, még pedig úgy az Egyeskö alján, mint az Egyeskö fölött elterülő lejtőkön.

Mindannyiunkra nézve meglepő volt ennek a termőhelynek fölfedezése, különösen azért, mert botanikusaink régidőtől fogva előszeretettel keresték fel ezt a botanikailag valóban kiváló helyet kora tavasztól késő

von einer Bestätigung des oben erwähnten Fundes erfahren. Hingegen ist das *Botrychium* an einem anderen Punkte des Pester Komitates, u. zw. in seinem nordwestlichen Winkel jenseits der Donau gefunden worden.

Am 30. April l. J. veranstalteten wir¹⁾ unter Führung DR. A. v. DEGEN's eine Exkursion auf die besonders durch das Vorkommen von *Linum dolomiticum* BORB. zu einer gewissen Berühmtheit gelangten nordöstlichen Abhänge des kleinen und grossen Heuberges ober Pilis-Szentivád. Wir schlugen den Weg gegen den einzeln stehenden Felsen Egyeskö ein. Schon von weitem machten sich die gelben Flecken der reichlich blühenden *Genista pilosa*, *Coronilla vaginalis* und des *Helianthemum canum* bemerkbar. In ihrer Nähe, u. zw. auf den Felsblöcken, welche den Egyeskö umgeben, fanden wir das *Botrychium*. Es ist dort sehr selten und nur vereinzelt anzutreffen; wir fanden bei dieser Gelegenheit nur zwei Stücke. Das Verdienst das erste Exemplar gefunden zu haben, gebührt DR. ANDRASOVSKY. Leider war unsere Zeit bemessen, so dass wir uns nicht nach mehreren Exemplaren umsehen konnten. Einige Tage später an diese Stelle zurückgekehrt, fand ich aber hier und auch ober dem Egyeskö noch weitere 8 Exemplare. Die Entdeckung dieses Standortes hat uns alle sehr

¹⁾ TRAUTMANN R., DR. SZARTORISZ B., DR. ANDRASOVSKY J., ZSÁK Z.

őszig. BERNÁTSKY növényünknek a delibláti homokpusztán 1902 ben történt felfedezéséhez a következő magyarázatot fűzi: «Úgy látszik, hogy a föld feletti szerveivel igen gyorsan fejlődő *Botrychium Lunaria* azért maradt oly sokáig felfedezetlenül a delibláti homokon, mert a nyár végén és ősszel már nem található. Én magam őszkor is megfordultam ugyanazonokon a helyeken, ahol a *Botr. Lunaria* június és július hónapokban százával terem, de akkor nyomát sem láttam!»¹⁾ Botanikusaink pedig, mint tanár-emberek, leginkább a nagy szünetekben látogattak el a Deliblátra, tehát abban az időszakban, mikor a *Botr. Lunaria* körülbelül befejezte földfeletti életét arra az évre. Ez a magyarázat azonban a már említett oknál fogva, nem állja meg helyét az Egyesítő *Botrychium*-aira vonatkoztatva. Ezek ugyanis azért maradtak oly sokáig ismeretlenül, mert az innen már ismeretessé vált növénykiválóságok kötötték le botanikusaink figyelmét, amelyeknek egyikét-másikat bizony keresni kell (pl. *Myosotis suaveolens* W. K., *Carex ericetorum* POLL. és *supina* WAHLBG.) s így könnyen maradhatott észrevétlenül az itt csak szálanként előforduló *Botrychium*.

übersascht, u. zw. hauptsächlich darum, weil unsere Kollegen diese in botanischer Beziehung tatsächlich hervorragende Stelle seit längerer Zeit vom Frühjahr bis in den Herbst mit Vorliebe aufsuchen. BERNÁTSKY, der das *Botrychium* i. J. 1902 auf der Deliblater Sandpuszta gefunden hat, schliesst an diese Entdeckung folgende Bemerkung: «Es scheint, als ob *Botrychium Lunaria*, welches seine oberirdischen Organe rasch entwickelt, im Deliblater Sande deshalb so lange unentdeckt blieb, weil es gegen Ende des Sommers und im Herbste nicht mehr zu finden ist. Ich selbst bin im Herbste wiederholt an den Stellen gewesen, an welchen es im Juni u. Juli zu Hunderten wächst, ohne eine Spur dieser Pflanze zu sehen!»¹⁾ Unsere Botaniker aber — überwiegend dem Lehrfache angehörig — haben Deliblat zumeist nur während der grossen Ferien besucht, also zu einer Zeit, da das *Botrychium* sein oberirdisches Leben für dieses Jahr so ziemlich beendigt hat.

Diese Erklärung trifft für den Standort des *Botrychiums* bei dem Egyesítő allerdings nicht zu; hier mag es vielmehr darum so lange unbekannt geblieben sein, weil die von hier bekannt gewordenen Raritäten, deren einige (als *Myosotis suaveolens*, *Carex ericetorum* und *supina*) ein aufmerksames Suchen erfordern, also das In-

¹⁾ Ann. mus. nat. hung. II. (1904.) p. 304–319.; lásd még: Természetr. ftz. XXV. (1902.) p. 7–19.

Meglepő ennek a termőhelynek alacsony (350—400 m.) és meglehetősen elszigetelt volta is. A legközelebbi termőhely innen délnyugatra Fejér-vármegyében van, a Mór melletti mészhegyeken (KITAIBEL), tehát a Vértes-hegységnek délnyugati nyúlványain, a következők pedig északkeletre Nógrád vármegyében, a Losoncztól északra fekvő Málnapatak (Malinec) mellett a Pater-hegyen (itt azonban az eredeti növény jelző czédulájának tanúsága szerint nem HAYNALD gyűjtötte, miként BORBÁS közölte, hanem JUL. DESSEWFFY, míg HAYNALD csupán ellenjegyezte, mint a ki az egész czédulát írta), továbbá Hont vármegyében. E két utóbbi azonban már távolabb esik, a Dunától északra.

Az egyesköi előfordulással a dunántúli termőhelyek három hegyesoportot ölelnek fel, ezek: nyugaton Vas-vármegyében a Kőszegi-hegység (Kőszeg és Óhodász között több ponton), ettől keletre Fejér-vármegyében a Vértes-hegység délnyugati nyúlványa s innen északkeletre a «Budai hegyvidék» Pest-vármegyében.

teresse von dieser leicht übersehbaren u. vereinzelt vorkommenden Pflanze ablenken.

Das ziemlich isolierte Vorkommen des *Botrychium*s an einem so niedrigen (350 400 M.) Standorte ist auffallend. Der zunächst liegende bisher bekannte Standort liegt südwestlich von hier im Komit. Fejér, auf den Kalkbergen bei Mór (KITAIBEL), also auf den südwestlichen Ausläufern des Vértes-Gebirges; die weiteren aber im NO, im Komit. Nógrád, u. zw. auf dem Pater-Berg bei Málnapatak nördl. von Losonc (hier wurde es aber, dem Wortlaute der Orig.-Etiquette nach, nicht von HAYNALD gesammelt, wie dies BORBÁS angibt, sondern von JUL. DESSEWFFY; es stammt nur die Etiquette von HAYNALD her), dann im Komit. Hont. Die zwei letzteren Standorte liegen schon entfernter, nördl. der Donau.

Mit der Entdeckung dieser Art bei dem Egyeskö erstreckt sich ihr Vorkommen jenseits der Donau auf drei Gebirgsgruppen, u. zw. im W im Komitate Vas auf das Kőszeger Gebirg (zw. Kőszeg u. Óhodász an mehreren Stellen), von hier östlich auf die SW Ausläufer des Vértes-Gebirges im Komit. Fejér und NO auf das Öfner Gebirg im Pester Komitate.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1916

Band/Volume: [15](#)

Autor(en)/Author(s): Zsak Zoltan

Artikel/Article: [A Botrychium Lunaria \(L.\) Sw. pestvármegyei előfordulása. Über das Vorkommen von Botrychium Lunaria \(L.\) Sw. im Pester Komitate. 82-85](#)